

Pomáhame presadzovať efektívnosť v spotrebe energie

Zmeny, ktoré prebehli v posledných rokoch na energetickom trhu, sa dotkli takmer všetkých občanov či podnikateľských subjektov. Mnohé z nich sa premietli do slovenskej legislatívy. Na ich tvorbe a pripomienkovaní sa podieľali mnohí odborníci, medzi inými aj zástupcovia Asociácie energetických manažérov Slovenska (ASENEM) a Združenia priemyselných odberateľov energie (ZPOE). O aktuálnych problémoch a výzvach na trhu s energetickými komoditami sme sa porozprávali s prezidentom ASENEM a viceprezidentom a výkonným riaditeľom ZPOE Ing. Miroslavom Kučerom.

Do ktorého obdobia siahajú začiatky ASENEM?

V priebehu roku 1992 sa uvažovalo s federálnou asociáciou spoločnou pre Česko aj Slovensko. Na základe vývoja vzťahov republík v uvedenom období však už v Prahe na spoločnom zasadnutí odborníkov z Česka a Slovenska vznikli dve asociácie, teda aj samostatná Asociácia energetických manažérov pre Slovensko.

Aké boli dôvody vzniku ASENEM?

Asociácia energetických manažérov vznikla ako profesijné združenie jednotlivcov a firiem, ktoré poskytovali techniku a služby v oblasti racionalizácie spotreby energie. Cieľom bolo teda spojiť odborníkov – energetikov z priemyslu aj z komunálnej sféry pracujúcich lokálne, a to najmä na strane spotreby energie. Neskôr sa logicky tento záber rozšíril aj na zástupcov firiem zo strany výroby energie, ktorých cieľom bolo zase pomáhať odborníkom na strane spotreby odporúčaniami a radami, ako s energiou efektívne hospodáriť.

Pri akých konkrétnych aktivitách sa ukázala opodstatnenosť vzniku asociácie?

V tom čase sa na území Česka a Slovenska realizoval projekt Demand Side Management (Riadenie strany spotreby), ktorého myšlienkou bolo, že ak plynárenská alebo elektrárnska spoločnosť podporí určité racionalizačné technológie, metódy a postupy na strane spotreby, tak tým šetrí náklady aj na svojej strane, nakoľko nemusí pri stále rastúcej spotrebe stavať nové zdroje, prepravné trasy, vedenia či vytvárať ľudské kapacity. V podstate išlo o symbiózu dodávky a spotreby energetických komodít. Aby teda existoval priestor na dialóg a konzultácie obidvoch strán, vznikla práve Asociácia energetických manažérov.

Pokračovala spolupráca odborníkov z Česka a Slovenska združených v asociácii aj po rozdelení spoločného štátu?

Výsledkom úzkej spolupráce aj po rozdelení spoločného štátu je usporadúvanie veľkej odbornej konferencie s názvom Energy Efficiency Business Week v Česku a konferencie venovanej energetickej efektívnosti s názvom „enef“ na Slovensku. Na obidvoch konferenciách sa zúčastňujú špičkoví predstavitelia energetických spoločností, regionálnych energetických agentúr a poradenských firiem v oblasti energetiky.

Aké typy subjektov sa podarilo pri vzniku Asociácie energetických manažérov získať za členov?

Štruktúru subjektov ilustruje zloženie predstavenstva asociácie, ktoré bolo z jednej tretiny poskladané so zástupcov štátnej správy, t. j. odborníkov pre oblasť energetiky v rámci jednotlivých odberateľských rezortov, druhú tretinu predstavenstva tvorili energetici z priemyselných odvetví a komunálnej sféry a zvyšok odborníci zo strany dodávky energetických komodít. Nemalú úlohu pri vzniku asociácie hrala aj Štátna energetická inšpekcia, ktorá po zmene spoločensko-ekonomických reálií hľadala svoje miesto na energetickom trhu. Dlhé roky bola koncipovaná ako inštitúcia zahŕňajúca aktivity súvisiace s energetickým poradenstvom.

Aké prvé kroky asociácia po svojom založení realizovala?

Okrem už spomínanej konferencie „enef“ sa podarilo zorganizovať aj ďalšie významné podujatie s názvom Konferencia priemyselných energetikov, ku ktorej asociácia v začiatkoch pristúpila k sekcii Priemyselnej energetiky pri ZSVTS, ale neskôr prešla konferencia

kompletne pod správu asociácie. Asociácia zohrala významnú úlohu aj pri vzniku siete EKIS-ov (energetické informačné a konzultačné strediská), lokalizácii jednotlivých pracovísk tejto siete v rámci Slovenska a ich materiálového vybavenia najmä modernou výpočtovou a komunikačnou technikou. Cieľom EKIS-ov bolo poskytovať poradenské služby najmä maloodberateľom energie, ktorí sa na meniacom trhu s energiou nevedeli dostatočne orientovať. V období centrálného plánovania ekonomiky boli v podstate všetky energetické komodity krížovo dotované a prakticky pre odberateľa nemalo význam sledovať s tým súvisiace náklady. Avšak po zmene hospodárskych podmienok sa situácia razantne zmenila a bolo potrebné podať odberateľom a najmä maloodberateľom pomocnú ruku.

Ing. Miroslav Kučera, prezident ASENEM

Sú EKIS stále aktívne aj v súčasnosti?

V priebehu ostatných rokov sa časť stredísk pretransformovala na klasické komerčné firmy a časť z nich prešla do nového programu vyhláseného Európskou komisiou s názvom Joule-Thermie. Z nich niektoré aj po skončení programu EÚ pokračujú vo svojej činnosti, pričom kuratelu nad nimi má Energetické centrum Bratislava.

Asociácia má okrem vzdelávacích aktivít vo svojej náplni aj ďalšie činnosti, napr. pripomienkovanie legislatívnych návrhov.

Sme jedna z organizácií, ktorá je prizývaná na medzirezortné a niekedy aj vnútrorezortné pripomienkovanie legislatívnych návrhov týkajúcich sa energetiky Slovenska. Členovia asociácie sa zúčastňujú zasadnutí pracovných skupín, v rámci ktorých sa riešia návrhy zákonov, vyhlášok a nariadení z oblasti energetiky.

Po roku 1996, keď Európska komisia ohlásila 1. energetický balíček, vyšla prvá smernica o otvorení vnútorného trhu s elektrinou. Malo to nejaký vplyv na činnosť asociácie?

Po vydaní smernice sa začalo hovoriť o obchodovaní s elektrinou ako tovarom, zatiaľ čo do spomínaného termínu sa hovorilo o dodávke a dodávateľsko-odberateľských vzťahoch. Boli zrušené krížové dotácie a vznikol trh s elektrinou. Odberatelia elektriny z priemyselných podnikov sa dostali do situácie, keď nemali žiadnu zastrešujúcu organizáciu, ktorá by hájila ich záujmy vo vzťahu k centrálnym štátnym orgánom. Asociácia energetických manažérov spolu s vybranými zamestnávateľskými organizáciami iniciovala vznik Združenia priemyselných odberateľov energie (ZPOE). Je to v podstate paralelne fungujúci subjekt s ASENEM, pričom asociácia je kolektívnym členom ZPOE.

Aké typy podnikov patria, resp. môžu patriť do ZPOE?

Ako to už vyplýva z názvu, do združenia patria výrobné a spracovateľské podniky, a to bez ohľadu na svoju veľkosť. V súčasnosti je členom ZPOE dvanásť veľkých spoločností pôsobiacich v oblasti energetiky.

Jednou z činností ZPOE je aj organizovanie kurzov pre odborníkov z oblasti energetiky. Akej téme sa venujú tieto kurzy?

Postupne ako prichádzali ďalšie energetické balíčky vyhlasované Európskou komisiou, došlo k tomu, že do legislatívy SR sa zakotvili pravidlá, že každý subjekt podnikajúci v oblasti plynárenstva, elektroenergetiky či tepelnej energetiky na Slovensku musí mať zodpovedného zástupcu, ktorý bude dbať na to, že subjekt bude podnikáť v intenciách príslušných zákonov. Vo výchove a vzdelávaní týchto zodpovedných zástupcov necháva zákon určitú voľnosť. ZPOE získalo na Ministerstve školstva SR akreditáciu na vzdelávanie zodpovedných zástupcov v odvetví elektroenergetika. V rámci kurzov organizovaných ZPOE sa odborníci pripravujú do takej miery, aby mohli úspešne absolvovať skúšku, ktorú realizuje Slovenská inovačná a energetická agentúra (SIEA) na získanie štátneho osvedčenia o schopnosti vykonávať funkciu zodpovedného zástupcu pre subjekt podnikajúci v elektroenergetike. Osvedčenie vydáva Ministerstvo hospodárstva SR a oprávňuje vykonávať predmetnú funkciu.

Čo je predmetom kurzov?

V zákone č. 251/2012 Z. z. je stanovené, čo zodpovedný zástupca vykonáva. Ako som už spomenul, úlohou zodpovedného zástupcu je dohliadať na subjekt podnikajúci v oblasti elektroenergetiky, aby dodržiaval zákonom stanovené predpisy a postupy a aby si plnil oznamovaciu povinnosť voči regulačným a štátnym orgánom. Pretože zodpovedným zástupcom môžu byť osoby ne len s elektro-technickým vzdelaním, kurz encyklopedicky oboznámi účastníkov s tým, čo podnikanie v elektroenergetike obsahuje. V prípade, že sa nazbiera dostatočný počet záujemcov o získanie osvedčenia, vypíše SIEA termín skúšky a štyri dni pred týmto termínom ponúkne ZPOE všetkým záujemcom o skúšku kurz. Lektori, ktorí na kurze prednášajú, vedú pripraviť záujemcov o osvedčenie do takej miery, že zvládnutie skúšky je pre nich bezproblémová záležitosť.

Aké aktuálne témy v súčasnosti rezonujú v rámci ASENEM a ZPOE?

V súčasnosti je veľmi aktuálna téma energetických audítorov. Energetický audítor je z hľadiska náplne svojej činnosti nadstavbou energetického manažéra, pretože odhaľuje energetickému

manažérovi možné rezervy. Preto sme sa aj v predstavenstve ASENEM rozhodli, že ponúkneme možnosť pre energetických audítorov vstúpiť do Asociácie energetických manažérov s tým, že by sa podľa toho upravil aj názov asociácie. Tým by sa vytvorila spoločná platforma pre manažérov aj audítorov v energetike.

Ako vidíte vývoj v oblasti energetiky po 3. energetickom balíčku vyhlásenom Európskou komisiou a po zmenách v legislatíve, ktoré sa v minulom roku na Slovensku udiali?

Ako je už známe, 3. energetický balíček má výraznejší akcent na ochranu odberateľa a najmä tých, ktorí sú najviac zraniteľní. To sa týka niektorých skupín obyvateľstva a malých živnostníkov. Zároveň sa posilňuje koordinačná úloha národných regulačných orgánov s tým, že činnosť národných regulačných úradov bude koordinovať európska Agentúra pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky. Ďalším významným krokom je vznik siete tranzitných prepravcov plynu ENTSO-G a tranzitných elektroenergetických sústav ENTSO-E. Posilnením medzinárodných tranzitných prepojov by malo dôjsť k zlepšeniu možnosti prístupu k danej energetickej komodite. Iná vec je, ako sa takéto aktivity odzrkadlia z hľadiska regulácie a celkovej ceny komodít, nakoľko ide o rozsiahle investície do energetiky a plynárenstva. Keďže sa tieto investície považujú za oprávnené, je pravdepodobné, že sa to nejakým prejaví aj na cene danej energetickej komodity.

V poslednom období sme boli na území Slovenska svedkami nárastu kombinovanej ponuky elektriny a plynu. Má takáto ponuka pre koncového odberateľa nejakú pridanú hodnotu? Aké sú skúsenosti zo zahraničia?

Táto ponuka je známa už z kongresu Svetovej energetickej rady, ktorý sa konal v Buenos Aires. Okrem spoločnej dodávky elektriny a plynu sa dokonca hovorilo aj o dodávke vody. Vzniknúť by mali obchodné organizácie, ktoré budú ponúkať všetky tri komodity. S odstupom približne dvanástich rokov sa tento systém dostáva do Európy ako realita. Je to logický a funkčný systém, ktorého jedným z mála problémov je, že historický vývoj v trhovom správaní sa subjektov najmä na strane dodávky energie viedol k oddelovaniu dodávky, čo narušilo proces spoločnej dodávky týchto komodít. No z hľadiska nákladov na strane odberu sa oplatí integrovať dodávku energetických komodít na jedného dodávateľa a integrovať do toho aj napr. servis. Vo Francúzsku existujú servisné organizácie pre koncového odberateľa, ktoré majú na svojich autách spolu logá spoločností Gas de France a Electricité de France, pre ktoré zabezpečujú zmluvné služby. Na toto u nás zatiaľ nie sme zvyknutí.

Avšak výsledky prieskumov na Slovensku, ktoré robila plynárenská spoločnosť alebo aj niektoré rozvodné spoločnosti a ktoré boli verejne prezentované na odborných konferenciách, ukazujú, že počet odberateľov, ktorých by takýto systém oslovil, je zatiaľ minimálny.

Verím, že sa nájdu také cesty, aby sa vytvorila pozitívna synergia, ktorá môže vzniknúť pri spoločnej dodávke energie (plynu a elektriny). Pre maloodberateľov to nebude možno až také zaujímavé, ale subjekty s väčším odberom si už budú vedieť spočítať, čo im môže spoločná dodávka energie priniesť z hľadiska úspor nákladov.

Čiže nie je to dané akousi psychologickou bariérou odberateľov, že plynári sa rozumejú plynu, prečo by sme mali od nich nakupovať elektrinu?

Poviem skúsenosť z posledných dní. Tým, že sa SPP pustilo do predaja elektriny, vytvorilo si aj tím skúsených odborníkov na uvedenú komoditu. Predsa len ide o dve rôzne komodity, s ktorými sa aj inak obchoduje. Už len taká skutočnosť, že prepravná a distribučná sieť plynu má do určitej miery samoakumulačnú schopnosť, čo pri prenose a distribúcii elektriny neexistuje. Ak chcú teda spoločnosti prichádzať so spoločnou dodávkou energie, budú musieť posilniť svoje pracovné tímy a už sa to deje.

Ďakujeme za rozhovor.

Anton Gérec